

ZARZĄDZENIE NR I/102/2005

PREZYDENTA MIASTA OSTROWCA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 22 lutego 2005 roku

**w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu Na Rzecz Społeczności Romskiej
w Ostrowcu Świętokrzyskim”**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591, z 2002 roku Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, Nr 214, poz. 1806, oraz z 2004 r., Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203) **zarządza się, co następuje:**

§1. Przyjmuje się do realizacji „Program Na Rzecz Społeczności Romskiej”, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§2. Wykonanie Zarządzenia powierza się Naczelnikowi Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych.

§3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Prezydent Miasta
Ostrowca Świętokrzyskiego
mgr Jan Szostak**

**PROGRAM
NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI ROMSKIEJ
W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM**

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski
ul. Głogowskiego 3/5
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

PROGRAM NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI ROMSKIEJ W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM NA LATA 2005 - 2010

I. Wprowadzenie

Na terenie Gminy Ostrowiec Świętokrzyski mieszka obecnie od 200 do 300 osób należących do romskiej mniejszości etnicznej (Polska Roma). Osoby te znajdują się w trudnej lub bardzo trudnej sytuacji społecznej i ekonomicznej, w sposób zasadniczy odbiegającej od współczesnych standardów cywilizacyjnych. Na problemy społeczności romskiej wielokrotnie zwracali uwagę: Rzecznik Praw Obywatelskich, posłowie na Sejm RP (szczególnie członkowie sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych), administracja rządowa i samorządowa, media, a także organizacje pozarządowe. Z drugiej strony społeczność romska sama poszukuje sposobów podtrzymywania własnej tożsamości oraz rozwiązania nabrzmiałych problemów.

Sytuacja w jakiej znaleźli się polscy Romowie w Polsce, wynika m.in. z polityki władz PRL, która podobnie jak w innych państwach komunistycznych, zakładała przymusową asymilację Romów. W Polsce głównym narzędziem tej polityki stała się tzw. akcja produktywizacyjno-osiedleńcza, której kulminacją było przymusowe osiedlenie w 1964 r. większości Romów prowadzących koczowniczy tryb życia. Tych, którzy należeli do grup: Polska Roma, Kelderasha i Lovara (Romowie Karpaccy prowadzili już od kilku stuleci osiadły tryb życia) osiedlano, najczęściej w zdegradowanych społecznie i socjalnie dzielnicach miast, niszcząc tym samym ekonomiczne podstawy ich bytu, związane z wędrownym trybem życia.

Zmiany ustrojowe i gospodarcze z początku lat 90-tych nie sprzyjały poprawie sytuacji społeczności romskiej w Polsce. Udziałem większości Romów stały się: bezrobocie, obniżenie poziomu poczucia bezpieczeństwa, problemy socjalne i zdrowotne. W zderzeniu z gospodarką rynkową, w której wykształcenie i kwalifikacje są podstawowym atutem osób poszukujących pracy, Romowie nie są w stanie skutecznie konkurować na rynku pracy. Dodatkowo, silna odrębność kulturowa i nieufność w stosunku do osób, które nie należą do społeczności romskiej, a także do instytucji państwa powoduje, że nawet ci Romowie, których pod względem ekonomicznym i socjalnym można uznać za zamożnych, pozostają na marginesie społeczeństwa obywatelskiego, rezygnując z uczestnictwa w życiu publicznym, nie korzystając także z praw, które Rzeczpospolita Polska gwarantuje mniejszościom narodowym i etnicznym.

Program Na Rzecz Społeczności Romskiej powstał jako działanie mające na celu zaktywizowanie społeczne mieszkańców Gminy Ostrowiec Św. pochodzenia romskiego i jest kontynuacją działań podjętych przez Gminę w roku poprzednim.

Program ma przyczynić się do rozwoju miasta i regionu.

Program kierowany jest do wszystkich osób należących do społeczności romskiej, bez względu na wiek, wykształcenie i posiadane kwalifikacje. Jego zadaniem jest dotarcie do jak największej liczby Romów, poprzez działania w sferze edukacji, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej, pobudzania postaw obywatelskich.

II. Działania Gminy Ostrowiec Św. w 2004 r.

W 2004 r. w Gminie Ostrowiec Św. realizowane były działania, w wyniku których powstały założenia do **Programu Na Rzecz Społeczności Romskiej**.

Zrealizowane działania:

- remonty mieszkań
- wypoczynek letni dla dzieci romskich – kolonie i półkolonie
- program edukacyjny dla dzieci romskich - „Porozmawiajmy o przyszłości” - pomoc dzieciom romskim w integracji ze środowiskiem rówieśniczym nie – romskim
- Praca dla Roma - przeciwdziałanie bezrobociu i podwyższanie kwalifikacji
- badanie i analiza potrzeb społeczności romskiej
- edukacja przedszkolna
- Ja Lider Romski – wyłonienie liderów w społeczności
- program socjalny – pomoc rzeczowa dla najstarszych, potrzebujących członków społeczności romskie.

III. Założenia Programu Na Rzecz Społeczności Romskiej w Ostrowcu Św.

Nadrzędnym celem Programu jest przyczynienie się do uczestnictwa społeczności Romów zamieszkujących Ostrowiec, w każdym elemencie życia społecznego. Celem pośrednim jest niwelowanie różnic, które dzielą tę grupę od reszty społeczeństwa przy równoczesnym zachowaniu ich odrębności kulturowej. Celem nie jest doraźna pomoc socjalna, edukacja krótkotrwała, ale stworzenie mechanizmów i narzędzi umożliwiających skuteczność pomocy społecznej, która w przyszłości pozwoli wypracować wśród swoich beneficjentów umiejętność funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim i radzenie sobie w sytuacjach problemowych. Program ma również za zadanie przełamywać funkcjonujące stereotypy, a także tworzyć śmiało rozwiązania w dziedzinie pracy socjalnej. W 2004 roku 10 osób ze społeczności romskiej zostało zaangażowanych w pracę na rzecz tej społeczności. Powstały założenia do Programu Na Rzecz Społeczności Romskiej. Został powołany Zespół ds. opracowania Programu w Urzędzie Miasta, w skład którego wchodzi przedstawiciele różnych organizacji, jednostek oraz sami Romowie, zaś w MOPS – stanowisko ds. romskich. Został przygotowany kompleksowy projekt, odpowiadający potrzebom społeczności (na podstawie ankiety Analizy Potrzeb). Zostały przeszkolone trzy osoby, jako nauczyciele wspomagający. Osoba prowadząca zajęcia edukacyjne z dziećmi romskimi, zajmująca się także kontaktami ze społecznością romską, została w pełni zaakceptowana przez tę społeczność.

Zakres programowy:

1. EDUKACJA

Celem jest poprawa stanu edukacji wśród Romów poprzez: zwiększenie współczynnika ukończenia szkoły, poprawę frekwencji oraz wyników nauczania dzieci i młodzieży romskiej,

ułatwienie młodzieży romskiej kontynuowania nauki w szkołach ponadpodstawowych. Program ma zapobiec zepchnięciu tej społeczności na margines społeczeństwa w jeszcze większym stopniu, niż to się dzieje obecnie; ma powstrzymać proces dziedziczenia biedy przez następne pokolenia. Celem jest pełna integracja społeczności romskiej, przy zachowaniu tożsamości kulturowej i etnicznej, poprzez szeroko zakrojone działania edukacyjne na rzecz dzieci pochodzenia romskiego, zamieszkujące teren Ostrowca Świętokrzyskiego oraz doprowadzenie do pełnego ich uczestnictwa w życiu społeczeństwa i umiejętnego funkcjonowania w społeczności. Celem jest także likwidacja zjawiska analfabetyzmu oraz bariery językowej, która powoduje nikłe możliwości porozumienia, a co za tym idzie – niski poziom wykształcenia, jaki osiągają Romowie.

2. EDUKACJA OBYWATELSKA

Celem jest integracja społeczna Romów poprzez edukację obywatelską, a w konsekwencji umożliwienie im pełnego uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim; koordynacja działań samych Romów na rzecz własnej społeczności oraz działań instytucji powołanych do takich działań – Gminy Ostrowiec Świętokrzyski - Gminnego Centrum Informacji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiego Centrum Kultury. Ze względu na fakt, że jest potrzeba współdziałania obu zainteresowanych stron we wszystkich sferach, przewiduje się stworzenie stanowiska Gminnego Pełnomocnika Społeczności Romskiej - Asystenta Romskiego przy Gminie Ostrowiec Świętokrzyski. Celem będzie nie tylko współdziałanie i koordynacja – także tworzenie postaw obywatelskich wśród członków społeczności romskiej oraz uświadomienie Romom ich praw obywatelskich i obowiązków.

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski zamieszkała jest przez społeczność romską liczącą około 200 - 300 osób. Są to w głównej mierze niewykształceni Romowie, nie radzący sobie z otaczającym ich światem, niepracujący, o niskich dochodach, nie potrafiący często zaspokoić podstawowych potrzeb swoich rodzin. Taki stan rzeczy wynika głównie z nieznanomości swoich praw, z poczucia wyizolowania i odrzucenia ale także dlatego, że instytucje powołane do pomocy potrzebującym, traktują Romów w sposób stereotypowy. Dlatego też zasadniczym problemem jest koordynacja działań na rzecz społeczności romskiej. Potrzebna jest instytucja, która pozwoli na zintegrowane działanie i określenie jasno sytuacji rodzin romskich z terenu Gminy. Potrzebne są też działania pozwalające na pobudzanie postawy obywatelskiej, uświadomienie Romom ich praw ale również obowiązków wobec innych członków społeczeństwa.

Powołanie Pełnomocnika Gminy do Spraw Romskich - Asystenta Romskiego, będzie milowym krokiem w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski na drodze do pełnej integracji społecznej. Działania Gminy staną się jasne i klarowne przede wszystkim dla członków samej społeczności romskiej. Pełnomocnik, Asystent stanie się opiekunem obywateli pochodzenia romskiego z ramienia Gminy, osobą reprezentującą interesy Romów, będzie liderem społeczności – pozwoli to Romom na wyjście z izolacji, poczują, że są pełnoprawnymi obywatelami i że instytucje do tej pory nie bardzo im pomagające, również są stworzone także dla nich. Praca Asystenta będzie

pracą w terenie, będzie polegała na zbieraniu informacji na temat rodzin, ich potrzeb, trudności w kontaktach z instytucjami.

Działania Pełnomocnika, Asystenta będą miały także na celu pobudzenie innych Romów do działania, nie będą wyręczać Romów w czynnościach, których mogą sami się podjąć.

3. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Nadrzędnym celem jest zmniejszenie współczynnika osób pozostających bez pracy wśród społeczności romskiej, poprzez edukację zawodową Romów - kursy zawodowe oraz szkolenia.

Kursy zawodowe będą służyć podnoszeniu kwalifikacji beneficjentów oraz wspierać ich zdolności ułatwiające zatrudnienie, które pozwalają sprostać obecnym wymaganiom pracodawców.

Podjęte działania będą także miały na celu przełamywanie barier mentalnych oraz stereotypów i uprzedzeń utrudniających włączanie w/w osób w rynek pracy.

4. PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELSKIE

Celem jest przybliżenie Romom polskiego prawa, uświadomienie przysługujących im praw i obowiązków oraz danie im szansy na równe traktowanie w sądach i urzędach. W tym też celu zostanie utworzone Biuro Informacyjno – Prawne dla tej społeczności.

Porad będą udzielali prawnicy mający już doświadczenie w tej dziedzinie (Biuro Porad Obywatelskich istnieje w Ostrowcu Św. od 2002 roku), dwa razy w tygodniu w specjalnie wytyczone dni tylko dla członków społeczności romskiej.

Wszystkie Porady udzielane będą rzetelnie, poufnie i bezpłatnie. Jest to społeczność bardzo zamknięta. Długie lata dyskryminacyjnej polityki stosowanej wobec Romów sprawiły, iż są bardzo nieufni wobec jakichkolwiek przejawów pomocy skierowanych w ich stronę. Jednak pomimo tych przeszkód, prawnicy w ramach działalności Biura będą pomagać Romom w rozwiązywaniu ich problemów życia codziennego, wynikających z bezustannie zmieniających się przepisów prawa i nieznaności tego prawa.

5. KULTURA

Celem jest zachowanie tożsamości kulturowej i odmienności etnicznej Romów zamieszkujących teren Województwa Świętokrzyskiego z grupy Polska Roma, która jest zagrożona przez kulturę masową, niski poziom wykształcenia panujący wśród romskiej społeczności, brak świadomości siły tkwiącej w kulturze własnego narodu i tradycji, niski poziom nakładów na działalność kulturalną prowadzoną przez Romów. Celem jest także edukacja wielokulturowa dotycząca całego społeczeństwa, a także pobudzenie działalności na rzecz własnej kultury wśród Romów i propagowanie jej osiągnięć na szerokim forum. Ponieważ społeczność romska i jej kultura jest izolowana i postrzegana w sposób stereotypowy, tego rodzaju działalność kulturalna jest sposobem na wytworzenie wśród Romów postaw obywatelskich. Romowie czujący

się pełnoprawnymi obywatelami, świadomymi swych praw i obowiązków staną się obrońcami własnej kultury.

6. BUDOWANIE WŁAŚCIWEGO WIZERUNKU ROMÓW

Celem głównym jest poprawa stanu wiedzy na temat społeczności romskiej wśród nie-romskiej większości, a w konsekwencji poprawa wizerunku Romów w społeczeństwie polskim oraz zmiana negatywnych stereotypów związanych z tą społecznością. Celem szczegółowym jest przeciwdziałanie utrzymującej się w społeczeństwie polskim niechęci do Romów, poprzez cykl artykułów informujących na temat tej społeczności oraz zorganizowanie konferencji w celu dostarczenia szerokiej informacji o społeczności romskiej z Ostrowca Św. liderom społecznym i politycznym.

Spółeczność romska charakteryzuje się niezwykle bogatą i odmienną od polskiej kulturą i tradycjami. Romowie sami poszukują sposobów podtrzymania własnej tożsamości etnicznej. W ostatnim okresie zostało rozbudzone zainteresowanie tradycjami i kulturą romską nie tylko wśród społeczeństwa polskiego ale także wśród młodzieży i dzieci romskich. Największe zainteresowanie wywołuje muzyka Romów, jako najbardziej dostrzegalny element – jest to zjawisko pozytywne, pozwalające na propagowanie innych przejawów działalności romskiej. Może się to stać ważnym elementem kształtującym nie tylko poczucie własnej tożsamości etnicznej, ale i istotnym składnikiem edukacji wielokulturowej.

Niestety, generalnie Romowie, ich tradycje i kultura przez jednych są postrzegani w sposób stereotypowy – „romantyczny” , a wiąże się to z zaciekawieniem egzotyką, zainteresowaniem kolorową odmiennością i ucieśnieniem marzenia o wędrowce i wolności. Inni zaś traktują Romów jako grupę łamiącą porządek i zasady naszego cywilizowanego życia, jako grupę biedną i zacofaną. Są też tacy, którzy postrzegają Romów jako uznaną mniejszość narodową, jako grupę walczącą o wspólną tożsamość etniczną, choć jednocześnie bardzo podzieloną.

Problem polega na połączeniu tych różnych punktów widzenia i stworzenia pewnego, jednolitego i pozytywnego wzorca postrzegania Romów. Biorąc pod uwagę fakt, że większość rodzin romskich jest w trudnej sytuacji bytowej, że wśród Romów panuje niski poziom wykształcenia (często analfabetyzm), problemem staje się dobrowolna asymilacja. Zagrożeniem jest także ekspansja kultury masowej, dotycząca nie tylko Romów.

IV. Zasady finansowania projektu

W celu realizacji *Programu* niezbędne jest pozyskiwanie środków z różnych źródeł. Obok środków pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa finansowanie *Programu* będzie uzupełnione ze środków samorządu terytorialnego, środków własnych Partnerów oraz innych donatorów zainteresowanych wspieraniem mniejszości romskiej w Polsce oraz w miarę dostępności, z europejskich funduszy pomocowych.